

Boomkickers in het NEM Meetprogramma Amfibieën

Sinds de start van het NEM Meetprogramma Amfibieën worden boomkickers geteld door het luisteren naar roepende mannetjes. De soort had flink in areaal ingeboet en de laatste bolwerken bevonden zich in Zeeuws-Vlaanderen, Midden-Limburg, drie populaties in Noord-Brabant, de Achterhoek en Twente. Daarnaast waren er nog twee plekjes met boomkickers in Noord-Nederland die het niet hebben gehaald. Zo werd in Drenthe in 2002 de laatste roepende boomkikker gemeld in het Drents-Friese Wold en was het in het Reestdal, op de grens Overijssel/ Drenthe bij Rabbinge, in 2017 voorbij met de soort. Ruim 25 jaar later is de situatie compleet anders wat betreft het voorkomen van de boomkikker. Zo zorgde gerichte beheermaatregelen, zoals het aanleggen van geschikte voortplantingswateren, landhabitattherstel en aanleg nieuwe natuur, voor uitbreiding van de populaties in de overgebleven bolwerken. Maar er is meer gebeurd over de jaren heen.

Herintroductie zuidelijk Nederland

Sinds 2010 zijn herintroductieprogramma's opgezet waarbij boomkickers zijn uitgezet in diverse gebieden in Brabant en Limburg. Deze herintroducties zijn succesvol gebleken. Niet alleen lukt het populaties te stichten in de uitzetgebieden, maar van hieruit weet de soort ook corridors te gebruiken en nieuw leefgebied te bereiken. Deze herintroducties zijn verzorgd door ecologisch adviesbureau Natuurbalans-Limes Divergens B.V. Zij hebben er ook voor gezorgd dat deze leefgebieden op de voet zijn gevolgd door met vrijwilligers te luisteren naar roepende mannetjes. Deze winter zijn de tijdreeksen van deze monitoring opgenomen in het NEM Meetprogramma Amfibieën.

(Her)introductie Noord-Nederland

Daarnaast zijn boomkickers in Noord-Nederland uitgezet of ontsnapt bij particulieren. Dit is uiteraard niet de bedoeling, maar eenmaal gesetteld valt er ook niets tegen te doen. Voornamelijk heeft het Meetprogramma illegale (her)introducties genegeerd aangezien met de NEM-cijfers het Nederlandse natuurbeleid wordt getoetst. Echter door een nieuwe zienswijze omtrent de vraag hoe om te gaan met dit soort populaties tijdens het samenstellen van de nieuwe nationale Rode Lijst Amfibieën blijkt dat beleidsmatig geen onderscheid wordt gemaakt in de oorsprong van de aanwezigheid van een soort

Boomkikker komt even op adem tijdens koorperiode. Mannetjes hebben een donkere keel door de kwaakblaas. (Foto: Tariq Stark)

binnen voormalig leefgebied. De geïntroduceerde boomkickers moeten daarom ook gevolgd worden. De boomkickers in Noord-Nederland zijn medio 2000 bij een particulier uitgezet in een tuin van waaruit ze gestaag een opmars in de regio hebben ingezet. Inmiddels komen boomkickers voor in 27 aaneengesloten uurhokken (5x5 km).

Opname boomkickers Noord-Nederland in de monitoring

De soort is inmiddels te wijd verspreid om in alle wateren te tellen. De verspreiding is opgedeeld in clusters die gevolgd worden. Hiervoor is in 2023 gestart met het werven van vrijwilligers. Omdat het vrijwilligersnetwerk nog in opbouw is wordt dit de eerste jaren ondersteund middels de inzet van een beroepskracht. Er zijn afgelopen jaar door RAVON enkele avonden verzorgd waarbij vrijwilligers getraind zijn om te tellen. Boomkickers zijn relatief makkelijk te monitoren omdat ze reeds

van ver te horen zijn in de voortplantingstijd. Het inschatten van de populatiegrootte vergt wel wat training. Er zijn inmiddels zeven luisterroutes uitgezet. Komend jaar zet RAVON in op een verdere uitbreiding van het vrijwilligersnetwerk dat boomkikkers telt in Noord-Nederland. Meld je bij RAVON aan als je interesse hebt.

Minder kieskeurige boomkikkers

De boomkikker staat bekend als habitatspecialist. Naast geschikte voortplantingswateren moet het landschap geschikt zijn. De boomkikker plant zich voort in visvrije, zonnig gelegen en matig voedselrijke wateren met een goed ontwikkelde oever- en watervegetatie. Liefst niet te diep zodat het water goed kan opwarmen. In Noord-Nederland zijn veel uitzonderingen op deze vuistregel. Zo roepen er honderden boomkikkers bij een grote zwemplas waar praktisch geen waterplant in groeit. Maar ook het Fochteloërveen past niet in dit beeld. Langs de oevers van uitgestrekte plassen roepen boomkikkers.

Edo Goverse, Jelger Herder & Tariq Stark

Helpen tellen?

In Noord-Nederland is hulp voorlopig altijd bruikbaar! Heb je interesse om in de periode april/mei drie avonden te gaan luisteren naar roepende boomkikkers, meld je dan aan via de RAVON-website. Daarnaast is versterking van het team in Twente wenselijk. Mail de coördinator die je verder kan informeren.

